

Cinsellik ve Çift Uyumu Arasındaki İlişki: Üç Grup Evli Çiftte Karşılaştırmalı Bir Çalışma

Evrım ERBEK *, Emrem BEŞTEPE **, Hülya AKAR ***, Latif ALPKAN ****,
Nezih ERADAMLAR *****

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı üç grup evli çifte cinsellik ile çift uyumu arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Yöntem: Bu çalışmaya, evlilik sorunları nedeniyle Evlilik Danışma Merkezi'ne (EDAM) başvuran (n=50) ve mahkeme tarafından EDAM'a yönlendirilen (n=50) iki grup evli çift ile genel popülasyondan (n=50) daha önce herhangi bir psikolojik yardım almamış olan evli çiftler alındı. Değerlendirmede veri toplama aracı olarak, Çift Uyum Ölçeği ve eşlerin cinsel yaşamları ile ilgili soruları da içeren yarı yapılandırılmış sosyodemografik veri formu kullanılmıştır.

Bulgular: Her üç grup; yaş ortalaması, evlilik süresi, doğum yeri, dini inanç gibi sosyodemografik veriler açısından birbirine benzer bulunmuştur. Gruplar öğrenim düzeyi, ilk evlilik yaşı, evlenme biçimi, ekonomik düzey, sosyal güvence gibi sosyodemografik veriler açısından ise farklılık göstermektedir. Cinsel sorunu olan çiftler ile cinsel sorunu olmayan çiftlerin uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, kontrol grubunda cinsel sorunu olmayanların çift uyumu anlamlı derecede yüksek bulunurken, EDAM ve mahkeme grubunda farklılık saptanmadı.

Sonuç: Çalışmadan elde edilen veriler, EDAM ve mahkeme grubunda cinsel sorun ile çift uyumu arasında doğrudan bir bağlantı olmadığını, kontrol grubunda ise cinsel sorun ile çift uyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Cinsellik, çift uyumu, evlilik, çiftler

Düşünen Adam; 2005, 18(2): 72-81

ABSTRACT

The Association Between Sexuality and Dyadic Adjustment: A Comparative Study in Three Groups of Couples

Objective: The present study examines the association between sexuality and dyadic adjustment in three groups of couples.

Method: In this research; first group consists of couples who have a demand for professional counselling (n=50) (Marital Counselling Unit-EDAM). Second group consists of couples who were sent by the family law court for marital counselling (n=50) and the control group consists of nonpatients (n=50). In evaluation, in addition to Dyadic Adjustment Scale, semi-structured question form nair together socio demographical data and sexual life was used.

Results: The sociodemographical characteristics of the three groups such as mean age, duration of marriage, birthplace and religious belief were found similar and the others such as educational level, age at marriage, types of marriage, socioeconomic status and social security status were found statistically different. At the comparison of dyadic adjustment of couples who have and don't have sexual dysfunction; the dyadic adjustment of couples who don't have sexual dysfunction was found significantly higher in the control group. The dyadic adjustment did not show statistical significance in the the family law court group and EDAM's group.

Conclusion: Results indicated that in the family law court group and EDAM's group sexual dysfunction was not significantly associated with dyadic adjustment, but in the control group sexual dysfunction was directly correlated with dyadic adjustment.

Key words: Sexuality, dyadic adjustment, marriage, couples

Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 12. Psikiyatri Servisi, * Uzm. Dr., ** 2. Psikiyatri Servisi, Uzm. Dr., *** Ass. Dr., **** Şef Uzm. Dr., ***** Şef Yrd. Uzm. Dr.

GİRİŞ

Geçmişte ülkemizde tabu olarak kabul edilen, tartışmaya açılmayan, hatta bir sorun olarak bile görülmeyen evlilik sorunları, son yıllarda artık daha rahat gündeme getirilebilmektedir. Evlilik içi çatışma ve sorunlar, toplumun; ruh sağlığı profesyonellerinden çözüm beklediği konular arasına girmiştir (1).

Mutluluk, tatmin ve beklentilerin gerçekleşmesi, ortak bir evlilik kavramına yol açan karşılıklı uyum ile mümkündür (2). Carl Rogers (1972) bu evlilik kavramını evlilik uyumunun temeli olarak görür. Eğer her iki taraf da birbirlerinin evlilik kavramlarını tam olarak kavrar ve açık olarak anlarsa iyi niyet oluşur ve ilişkide daha az sorun yaşanır. Kavram ve algılayışlarda farklılıklar olması durumunda ise, problemlerin doğması muhtemeldir (3). Suzan Spreche (1993), ayrılık ile sonuçlanan birlikteliklerde olumlu duyguların, özellikle doyum ve bağlılığın zaman içinde giderek azaldığını belirtmiştir. Ayrıca olumlu duygular azaldıktan sonra aşkın kaybolduğunu, insanların ilişkilerini; aşk bittiği için değil de ilişkilerinde tatminsizlik ve mutsuzluk nedeniyle bitirdiklerini ileri sürmüştür (4).

Evlilik uyumunda önemli faktörlerden biri de cinsel uyumdur (5). Hawton ve Catalan, cinsel işlev bozuklukları ve evlilik problemleri arasında bir ilişkinin bulunduğunu, burada önemli olanın, hangisinin birincil hangisinin ikincil olduğunun ayırt edilmesi olduğunu belirtmiştir (6).

Evlilik ve cinsel sorunlar arasındaki ilişkinin oldukça belirgin olduğunu belirten Crowe, kendi kliniğinde bu oranı yaklaşık % 60 olarak bildirmiştir (7). Eriştiren (1999), cinsel işlev bozukluğu ve evlilik içi çatışma tanıları ile terapiye alınan olguların psikiyatrik komorbidite ve evlilik

ilişkilerinin değerlendirmesiyle ilgili yaptığı araştırmasında, cinsel işlev bozukluğu olgularının evliliklerini diğer gruba oranla belirgin düzeyde daha iyi olarak saptamıştır. Cinsel işlev bozukluklarında psikiyatrik komorbidite oranları gerek ülkemizde, gerekse uluslararası literatürde % 30 ile % 50 arasında değişmektedir. Psikiyatrik komorbidite oranının literatürle uyumlu olduğu bildirilmiştir (1).

Amerika'da yapılan Ulusal Sağlık ve Sosyal Yaşam çalışmasının çoklu varyans analizi sonuçları evlilikte cinselliğin evlilik sürecinden biraz olumsuz yönde etkilendiğini ortaya koymuştur (8). Kaplan, birçok çiftin birbirlerini fiziksel ve ruhsal olarak reddettikleri açıkça görüldüğü halde cinsel sorunlarını öne çıkararak tedavi arayışına girdikleri görüşündedir. Ona göre evlilik içinde karşılıklı güven ve bağımlılık gereksiniminin belirli ölçüde doyurulacağını bilme iyi bir cinsellik için zorunludur. Genel uyumun bozuk olduğu çiftlerde cinsellik, çiftin çatışmalarının taşınabildiği her yaşantıda izleri görülebilen, bağışlanan veya esirgenen, bilinçli veya bilinçdışı bir silah olabilmektedir (9). Brezsnayak (2004), 60 evli çift ile yaptığı çalışmada cinsel arzunun evlilik doyumunu olumlu yönde etkilediğini saptamıştır (10).

Purnine (1997), yaptığı çalışmanın sonuçlarına dayanarak; çiftlerin cinsel doyumunda erkeklerin, eşlerinin tercihlerini anlamasının ve çiftlerin cinsellikte uyumlu olmalarının etkili olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca çiftler arasındaki uyumun, kadınların erkeklerin evlilikteki rol tercihlerini anlayabilmelerinden olumlu etkilendiğini belirtmiştir (11).

Birçok klinisyen, cinsel işlev bozukluklarının, evlilik içi çatışmaların nedeni olmaktan çok, ilişkinin altında yatan dinamiklerin dışı yansımasıyla ortaya çıktığını, diğer bir deyişle çiftin

ilişkilerindeki soruna ikincil olarak geliştiğine inanmıştır. Bu düşünce, cinsel terapi için başvuran çiftlerin, belli düzeyde, eşler arası çatışma yaşadığı gerçeğiyle de örtüşmektedir (1).

Bu tartışmalar sürerken, tedavilerde de bütün bu karışıklıklara uygun olarak farklı yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Bazı araştırmacılar, eş terapisinin seks terapisinden önce olması gerektiğini savunarak, bu tür bir tedavinin biraz daha uzun sürebileceğini, ancak daha etkili ve kalıcı çözümlere ulaşılabileceğini belirtmektedir (1,12). Diğerleri ise, yakınma konusu olan sorunu en kısa sürede çözmeye çalışmanın öncelikli hedef olması gerektiğini, eğer başarılı olunamazsa eş terapisinin ön plana alınmasının uygun olacağını iddia etmektedirler (1).

Bu çalışmanın amacı, üç grup evli çiftin cinsel yaşantılarının çift uyumuna etkisini karşılaştırmaktır.

YÖNTEM

Araştırma grubunu Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Evlilik Danışma Merkezi'ne (EDAM) ilk kez başvuran 50 evli çift (50 kadın, 50 erkek) ile mahkeme tarafından psikolojik yardıma ihtiyaç duyup duymadıklarının belirlenmesi için EDAM'a yönlendirilen boşanma aşamasındaki 50 çift oluşturmuştur.

Karşılaştırma grubunu ise, herhangi bir psikolojik yardım almamış rastlantısal olarak seçilen 50 evli çift (50 kadın, 50 erkek) oluşturmuştur. Araştırmaya toplam 150 evli çift (150 kadın, 150 erkek) katılmıştır.

Araştırmada veri toplamak amacıyla; Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ) ve çeşitli demografik bilgilerin toplandığı bilgi formu kullanılmıştır. Çift Uyum

Ölçeği çiftlerin algıladıkları biçimde ikili ilişkilerinin özelliklerini ölçmek için geliştirilmiş 32 maddelik bir ölçektir. Dört alt ölçekten oluşur; (a) eşler arası tatmin alt ölçeği; negatif ve pozitif düşünce modelleri ile pozitif ve aversif iletişimi sorgulayan 10 madde içerir; (b) eşler arası bağlılık alt ölçeği; birlikte geçirilen zamanı ve konuşmaları anlatan 5 maddeden oluşur; c) eşler arası fikir birliği alt ölçeği; evlilik ilişkisindeki temel konular hakkındaki anlaşma düzeyini gösteren 13 maddeden oluşur; d) duygusal ifade alt ölçeği; sevgi gösterme şekillerinde anlaşma derecesini gösterir ve sevgi gösteren davranışları yapmayı içeren 4 maddeyi içerir. Toplam ölçüm puanları evlilik doyumu ve tatmin derecesini yansıtmaktadır. Testten alınabilecek puanların dağılımı 0-151'dir. Toplam uyum puanının yüksek oluşu bireyin ilişkisinin ya da evlilik uyumunun daha iyi olduğunu gösterir (13). Çift uyum ölçeği Spainer tarafından 1976 yılında geliştirilmiştir (14). Çift Uyum Ölçeğinin Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması 1997 yılında Fıstıoğlu ve Demir tarafından yapılmıştır (15).

Çiftlerin cinsel yaşantıları, çift uyum ölçeğinin cinsel ilişkide uyum maddesi ve eşlerin cinsel yaşamları ile ilgili soruları içeren yarı yapılandırılmış soru formu ile değerlendirilmiştir.

Çift Uyum Ölçeği ve demografik veri formu kişinin kendini değerlendirmesini gerektirdiğinden çalışmaya okuma yazma bilen evli çiftler alındı. Yardım talebi olan evli çiftler ilk poliklinik başvuruları sırasında çalışmaya alındı. Daha önce yardım için başvurmuş ve terapi sürecinde olan çiftler çalışma dışı bırakıldı.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Araştırmada kullanılan "Çift Uyum Ölçeğinin-ÇUÖ (Dyadic Adjustment Scale)" ortalama puanlarının gruplar arası karşılaştırılmasında var-

Tablo 1. Gruplara göre yaş, evlilik süresi ve ilk evlilik yaşı ortalaması dağılımı.

	EDAM				MAHKEME				KONTROL				ANOVA P
	ort±ss.	T	SS	P	ort±ss.	T	SS	P	ort±ss.	T	SS	P	
Yaş	36.1±0.9	2.9	98	0.3	35.6±0.8	1.95	98	0.8	37.8±1.0	1.31	98	0.6	
Erkek	38.7±1.7				37.2±1.1				39.1±1.1				
Kadın	33.6±1.1				33.9±1.2				36.4±1.4				0.4
Evlilik süresi	14.8±1.9				13.7±1.5				12.0±1.1				
İlk evlilik yaşı	24.0±0.5				23.3±0.4				25.2±0.5				0.03

Gruplar arası evlilik süresi: F: 0.7 SS: 2
Gruplar arası ilk evlilik yaşı: F: 3.6 SS: 2

Tablo 2. Öğrenim durumunun gruplara göre karşılaştırılması.

Öğrenim durumu	EDAM		Mahkeme		Kontrol		x ²	SS	P
	N	%	N	%	N	%			
Okuma-yazma	0	-	2	2.0	0	-	28.1	8	0.000
İlkokul	28	28.0	30	30.0	16	16.0			
Orta-lise	34	34.0	43	43.0	26	26.0			
Meslek eğitimi	8	8.0	4	4.0	7	7.0			
Üniversite	30	30.0	21	21.0	51	51.0			

yans analizi (ANOVA), “ileri ki-kare testi”, sosyodemografik özelliklerin gruplara göre ve grupların ölçek puanlarına göre karşılaştırılmasında ki-kare testi, bağımsız gruplarda student t testi, lineer regresyon ve nonparametrik korelasyon analizleri uygulanmıştır.

BULGULAR

Her üç grup; yaş ortalaması, evlilik süresi, doğum yeri, çocuk sayısı, aile bütünlüğü, inanç gibi sosyodemografik veriler açısından birbirine benzer bulunmuştur. Gruplar öğrenim düzeyi, ilk evlilik yaşı, evlenme biçimi, ekonomik düzey, sosyal güvence gibi sosyodemografik veriler açısından ise farklılık göstermektedir (Tablo 1, 2, 3, 4). Yukarıdaki sonuçlar özetlenecek olursa; kontrol grubunda sosyoekonomik düzey ve yüksek öğrenim düzeyi EDAM grubuna anlamlı derecede farklı bulunmuştur. Ancak, regresyon ve korelasyon analizi yapıldığında bu

Tablo 3. Demografik ve ekonomik durumun gruplara göre karşılaştırılması.

	EDAM		Mahkeme		Kontrol		x ²	SS	P
	N	%	N	%	N	%			
Şu anda çalışmıyor	44	44.0	37	37.0	16	16.0	19.4	2	0.000
Bir dönem işsiz kalmış	19	19.6	26	27.7	25	25.0	1.77	2	0.4
Ailenin ekonomik yönden geçim zorluğu									
Yoğun	8	8.0	23	23.0	3	3.0	35.7	6	0.000
Orta	45	45.0	28	28.0	23	23.0			
Hafif	11	11.0	13	13.0	21	21.0			
Sorun yok	36	36.0	36	36.0	53	53.0			
Sosyal güvencesi olmayanlar	19	19.0	45	45.0	7	7.0	41.7	2	0.000
Doğum yeri									
Köy	33	33.0	29	29.0	29	29.0	0.7	4	0.9
İlçe	16	16.0	17	17.0	19	19.0			
Kent	51	51.0	54	54.0	52	52.0			
Doğum yeri bölge									
Marmara B.	26	26.0	37	37.0	28	28.0	27.8	14	0.01
Ege B.	1	1.0	2	2.0	6	6.0			
Karadeniz B.	28	28.0	29	29.0	34	34.0			
İç Anadolu B.	23	23.0	14	14.0	7	7.0			
Doğu Anadolu B.	13	13.0	6	6.0	13	13.0			
Güneydoğu Anadolu B.	5	5.0	4	4.0	4	4.0			
Akdeniz B.	3	3.0	3	3.0	0	-			
Yurtdışı	1	1.0	5	5.0	8	8.0			

farklılığın çift uyumunu etkilemediği ve grupların karşılaştırılabilir olduğu saptanmıştır (Tablo 5, 6, 7, 8). Çalışmaya alınan üç grubun ilk evlilik yaşı karşılaştırıldığında; kontrol grubunda ilk

Tablo 4. Çiftin evlenme biçiminin gruplara göre karşılaştırılması.

	EDAM		Mahkeme		Kontrol		x ²	SS	P
	N	%	N	%	N	%			
Evlenme biçimi							20.7	10	0.02
Kaçarak	2	4.0	5	10.0	1	2.0			
Anlaşarak	22	44.0	22	44.0	36	72.0			
Görücü usulü isteyerek	24	48.0	16	32.0	9	18.0			
Görücü usulü zorla	0	-	2	4.0	0	-			
Bir süre birlikte yaşayarak	1	2.0	4	8.0	3	6.0			
Diğer	1	2.0	1	2.0	1	2.0			

Tablo 5. EDAM grubunda öğrenim durumu çift uyum korelasyonu.

		Öğrenim durumu	Genel uyum
Öğrenim durumu	r (correlation coefficient) p (significance)	1,000 -	,168* ,095
Genel uyum	r p	,168* ,095	1,000 -

* $r < 0.05$ bağıntı yok

evlilik yaşı daha yüksek ve ortalama 25 olarak saptanmıştır (Tablo 1). Yine üç grubun evlenme biçimleri karşılaştırıldığında, EDAM grubunda görücü usulü evlenme biçiminin anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Mahkeme grubunda ise, evliliklerin daha çok görücü usulü isteyerek, görücü usulü zorla veya anlaşarak gerçekleştiği görülmüştür. Kontrol grubunda ise, anlaşarak evlenme biçiminin daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Tablo 4).

Eş ile cinsel ilişkilerinin nasıl olduğunun tanımlanmasına göre gruplar karşılaştırıldığında, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p = 0.000$). İleri kikare

Tablo 6. Mahkeme grubunda öğrenim durumu çift uyum korelasyonu.

		Öğrenim durumu	Genel uyum
Öğrenim durumu	r (correlation coefficient) p (significance)	1,000 -	-,129* ,202
Genel uyum	r p	-,129* ,202	1,000 -

* $r < 0.05$ bağıntı yok

Tablo 7. Kontrol grubunda öğrenim durumu çift uyum korelasyonu.

		Öğrenim durumu	Genel uyum
Öğrenim durumu	r (correlation coefficient) p (significance)	1,000 -	,012* ,906
Genel uyum	r p	,012* ,906	1,000 -

* $r < 0.05$ bağıntı yok

Tablo 8. Uyumu etkileyebilecek faktörler (öğrenim durumu, eve ekonomik yönden katkısı olma, işsiz kalma ve ekonomik geçim zorluğu) açısından regresyon analizi.

	B	SE	P
Öğrenim durumu	,697	1,248	,577
Ekonomik katkısı olanlar	-2,275	1,406	,107
İşsiz kalma	-1,312	,793	,099
Ekonomik geçim zorluğu	1,285	1,207	,288

testi yapıldığında; mahkeme grubunda eş ile cinsel ilişkilerini çok kötü tanımlayanların sayısı diğer iki gruba göre yüksek bulunmuştur. Ayrıca, kontrol grubunda eş ile cinsel ilişkilerini çok iyi tanımlayanların sayısı diğer iki gruba göre anlamlı olarak yüksektir (Tablo 9).

Cinsel ilişkiye zorlanma açısından gruplar kendi aralarında karşılaştırıldığında, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p = 0.001$). İleri kikare testi yapıldığında; kontrol grubunda cinsel ilişkiye zorlanmaların sayısı diğer gruplarla karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı oranda düşük bulunmuştur (Tablo 9).

Tablo 9. Eş ile cinsel ilişkiyi tanımlama ve cinsel ilişkiye zorlanmanın gruplara göre karşılaştırılması.

	EDAM		Mahkeme		Kontrol		x ²	SS	P
	N	%	N	%	N	%			
Eşle cinsel ilişkiyi tanımlama									
Çok iyi	11	11.0	9	9.1	34	34.0	68.4	8	0.000
İyi	37	37.0	19	19.2	44	44.0			
Orta	27	27.0	29	29.3	16	16.0			
Kötü	18	18.0	19	19.2	4	4.0			
Çok iyi	7	7.0	23	23.2	2	2.0			
Cinsel ilişkiye zorlanma									
Yok	64	64.6	71	71.7	90	90.0	23.6	6	0.001
Bazen	29	29.3	19	19.2	9	9.0			
Sıklıkla	2	2.0	6	6.1	1	1.0			
Her zaman	4	4.0	3	3.0	0	-			

Eş ile cinsel ilişkiyi tanımlama, cinsiyete göre gruplar arasında karşılaştırıldığında, EDAM grubunda istatistiksel olarak anlamlılığa yakın bir farklılık saptanmıştır (p = 0.05). İleri kıkare testi uygulandığında bu farklılığın EDAM grubunda kadınların daha yüksek oranda eşi ile cinsel ilişkisini kötü olarak bildirmelerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır (Tablo 10).

Cinsel ilişkiye zorlanma cinsiyete göre gruplar arasında karşılaştırıldığında, mahkeme grubunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p = 0.01). İleri kıkare testi uygulandığında bu farklılığın, mahkeme grubunda kadınların daha yüksek oranda her zaman cinsel ilişkiye zorlanma bildirmelerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır (Tablo 10).

Çalışmaya alınan grupların var olan cinsel sorunlarının gruplar arasında karşılaştırması

Tablo 11’de verilmiştir. Cinsel sorun açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

EDAM grubunda “cinsel ilişkiyi tanımlamaya” göre çiftler uyum açısından karşılaştırıldığında, çok iyi/iyi olarak tanımlayan çiftler ile orta olarak tanımlayan çiftler arasında istatistiksel olarak anlamlılığa yakın bir farklılık saptanmıştır (p = 0.05). Mahkeme ve kontrol grubunda ise, her üç grupta da istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. Çok iyi/iyi tanımlayan çiftlerin uyum ortalama puanı belirgin olarak yüksek

Tablo 10. Eş ile cinsel ilişkinin ve cinsel ilişkiye zorlanmanın cinsiyete göre karşılaştırılması.

	EDAM *				MAHKEME **				KONTROL ***			
	Erkek		Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		Kadın	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Eşle cinsel ilişkiyi tanımlama												
Çok iyi	4	8.0	7	14.0	1	2.0	8	16.3	18	36.0	16	32.0
İyi	24	48.0	13	26.0	9	18.0	10	20.4	21	42.0	23	46.0
Orta	12	24.0	15	30.0	18	36.0	11	22.4	8	16.0	8	16.0
Kötü	5	10.0	13	26.0	9	18.0	10	20.4	2	4.0	2	4.0
Çok iyi	5	10.0	2	4.8	13	26.0	10	20.4	1	2.0	1	2.0
Cinsel ilişkiye zorlanma												
Yok	36	73.5	28	56.0	43	86.0	28	57.1	46	92.0	44	88.0
Bazen	12	24.5	17	34.0	6	12.0	13	26.5	4	8.0	5	10.1
Sıklıkla	1	2.0	1	2.0	1	2.0	5	10.2	0	-	1	2.0
Her zaman	0	-	4	8.0	0	-	3	6.1	0	-		

Eşle cinsel ilişkiyi tanımlama

* x²: 9.26 SS: 4 P: 0.05

** x²: 7.62 SS: 4 P: 0.1

*** x²: 0.20 SS: 4 P: 0.9

Cinsel ilişkiye zorlanma

* x²: 5.85 SS: 3 P: 0.01

** x²: 11.4 SS: 2 P: 0.01

*** x²: 1.15 SS: 2 P: 0.5

Tablo 11. Var olan cinsel sorunların gruplara göre karşılaştırılması.

Cinsel sorun	EDAM		Mahkeme		Kontrol		x ²	SS	P
	N	%	N	%	N	%			
Kadında cinsel ilgi ve istekte azalma	20	41.7	16	42.1	9	42.9	13.0	14	0.5
Kadında orgazm olamama	4	8.3	4	10.5	1	4.8			
Kadında cinsel ilgi ve istekte azalma ile birlikte orgazm olamama	6	12.5	6	15.8	4	19.0			
Erkette cinsel ilgi ve istekte azalma	9	18.8	4	10.5	0	-			
Erken boşalma	3	6.3	3	7.9	4	19.0			
Cinsel ilişki sırasında ağrı	1	2.1	2	5.3	2	9.5			
Sertleşme bozukluğu	2	4.2			1	4.8			
Cinsel ilgi ve istekte azalma ile beraber erken boşalma	3	6.3	3	7.9	0	-			

Tablo 12. EDAM, mahkeme ve kontrol grubunun genel "çift uyum" ortalama puanlarının "cinsel ilişkiyi tanımlamaya" göre karşılaştırılması.

EDAM Grubu	Ort±Std. Sapma	F	SS	P
GRUP				
Çok iyi/iyi (1)	91.6±19.6	3.2	2	0.04
Orta (2)	79.9±22.0			
Kötü/çok kötü (3)	82.1±22.8			
	Ortalama Farkları	Std. Hata	P	
(1)-(2)	11.7	5.0	0.05	
(1)-(3)	9.5	5.2	0.1	
(3)-(2)	2.1	5.8	0.9	
MAHKEME Grubu				
GRUP				
Çok iyi/iyi (1)	96.6±26.4	44.0	2	0.000
Orta (2)	63.9±24.2			
Kötü/çok kötü (3)	40.2±23.7			
	Ortalama Farkları	Std. Hata	P	
(1)-(2)	32.7	6.5	0.0000	
(1)-(3)	56.4	6.0	0.0000	
(3)-(2)	-23.7	5.9	0.0000	
KONTROL Grubu				
GRUP				
Çok iyi/iyi (1)	118.9±12.1	37.8	2	0.0000
Orta (2)	96.1±25.1			
Kötü/çok kötü (3)	60.6±43.2			
	Ortalama Farkları	Std. Hata	P	
(1)-(2)	14.6	4.9	0.0000	
(1)-(3)	1.0	7.4	0.0000	
(3)-(2)	13.5	13.6	0.0000	

bulunurken, kötü/çok kötü olarak tanımlayanların çift uyum ortalama puanları belirgin olarak düşük bulunmuştur (p = 0.000) (Tablo 12).

EDAM grubunda "cinsel ilişkiye zorlanmaya" göre çiftler uyum açısından karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptan-

Tablo 13. EDAM, mahkeme ve kontrol gruplarının genel "çift uyum" ortalama puanlarının "cinsel ilişkiye zorlanmaya" göre karşılaştırılması.

EDAM Grubu	Ort±Std. Sapma	F	SS	P
GRUP				
Yok (1)	89.0±23.2	1.5	2	0.02
Bazen (2)	81.2±17.8			
Sıklıkla/her zaman (3)	80.0±18.9			
	Ortalama Farkları	Std. Hata	P	
(1)-(2)	7.7	4.8	0.2	
(1)-(3)	9.0	9.2	0.6	
(3)-(2)	-1.2	9.6	0.1	
MAHKEME Grubu				
GRUP				
Yok (1)	66.9±36.9	4.0	2	0.02
Bazen (2)	62.5±21.7			
Sıklıkla/her zaman (3)	34.0±15.8			
	Ortalama Farkları	Std. Hata	P	
(1)-(2)	4.4	8.4	0.8	
(1)-(3)	32.9	11.6	0.01	
(3)-(2)	-28.5	13.2	0.08	
KONTROL Grubu				
GRUP				
Yok (1)	115.7±17.4	23.8	2	0.0000
Bazen (2)	83.1±33.4			
Sıklıkla/her zaman (3)	17.0±			
	Ortalama Farkları	Std. Hata	P	
(1)-(2)				
(1)-(3)				
(3)-(2)				

mamıştır. Mahkeme grubunda "cinsel ilişkiye zorlanmaya" göre uyum açısından çiftler karşılaştırıldığında, cinsel ilişkiye zorlanmayanlar ile sıklıkla/her zaman cinsel ilişkiye zorlananlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p=0.01). Kontrol grubunda cinsel ilişkiye zorlanmayanların çift uyumu ortalaması

Tablo 14. Gruplara göre genel "çift uyum" ortalama puanlarının cinsel sorun olup olmamasına göre karşılaştırılması.

Cinsel sorun	EDAM				MAHKEME				KONTROL			
	Ort.±Std.	T	SS	P	Ort.±Std.	T	SS	P	Ort.±Std.	T	SS	P
Yok	89.2±21.8	1.48	98	0.4	67.9±36.0	1.96	98	0.1	117.3±15.2	5.2	98	0.000
Var	82.8±21.1				54.4±28.8				90.7±34.6			

Tablo 15. Cinsel ilişkide uyum.

Cinsel ilişkide uyum	EDAM		Mahkeme		Kontrol		x ²	SS	P
	N	%	N	%	N	%			
Her zaman veya hemen her zaman anlaşıyoruz	41	41.4	37	37.0	74	74.0	46.3	6	0.000
Arada bir anlaşamayız	31	31.3	23	23.0	18	18.0			
Sıklıkla anlaşamayız	15	15.2	12	12.0	4	4.0			
Hemen hiç veya hiç anlaşamayız	12	12.1	28	28.0	4	4.0			

cinsel ilişkiye bazen ve sıklıkla/her zaman zorlananlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (p = 0.000) (Tablo 13).

Her üç grubun cinsel sorun olup olmamasına göre çift uyumları karşılaştırıldığında; kontrol grubunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p = 0.000). Bu grupta cinsel sorunu olmayanların çift uyumu cinsel sorunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur (Tablo 14).

Çift uyum ölçeğinin cinsel ilişkide uyum maddesi gruplar arasında karşılaştırıldığında gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır (p = 0.000). İleri kıkare testi uygulandığında mahkeme grubunda cinsellik konusunda hemen hiç veya hiç anlaşamayanların sayısının diğer iki gruba göre daha fazla bulunmuştur. Kontrol grubunda ise sıklıkla anlaşamayız diyenlerin sayısı diğer iki gruba göre anlamlı derecede düşüktür (Tablo 15).

TARTIŞMA

Eşlerin cinsel fonksiyonları ile evlilik doyumu arasındaki ilişki, bilimsel literatürde çok az yer almıştır (16). Hartman ve arkadaşları yaptıkları çalışmada, evli çiftlerde iyi cinsel ilişkinin doyumlu bir evlilik için gerekli ve zorunlu bir koşul olmadığını, cinsel sorunun evlilik sorunu olmadan da görülebildiğini, doyumlu cinsel yaşamın da her zaman diğer alanlardaki doyumla beraber olmadığını saptamıştır (7).

Frank ve arkadaşları, cinsel sorunlar ve evlilik içi sorunlar ile başvuran iki grubu evlilik doyumu açısından karşılaştırmıştır. Sonuçta, evlilik sorunu ile başvuran hastaların 2/3'sinde diğer alanlarda da sorun olduğunu, cinsel sorun nedeni ile başvuran hastaların evliliklerinin daha doyumlu olduğunu saptamışlardır (17).

Eriştiren (1999), yaptığı benzer bir çalışmada, cinsel işlev bozukluğu olgularının evlilik doyumlarının evlilik sorunları olan olgulardan daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu durumu, yaşanan ve paylaşılan cinsel sorunun, çiftin, birbirlerini desteklemeye, uyumsuz yönlerini gör-

mezden gelerek daha ciddi olan soruna yani cinsel soruna odaklanmalarına ve böylece daha uyumlu ilişki profili çizmiş olabileceklerine bağlamıştır. Bu nedenle, cinsel işlev bozukluğu olan çiftlerin ilişkilerinin uyumlu olduğu şeklinde sonuç çıkarmanın yanlış olacağını belirtmiştir (1).

Bu çalışmada beklediğimiz gibi mahkeme grubunda cinsel uyum kötü, kontrol grubunda ise, daha iyi bulunmuştur. Uyumsuzluktan kaynaklanan evlilik sorunları nedeniyle kendilerini duygusal olarak eşlerinden uzak hisseden kadınlar, Kayır'ın da belirttiği gibi eşlerinin cinsel birleşmeye yönelik girişimlerini hayret ve kızgınlıkla karşılayıp geri çevirmektedirler (18).

EDAM grubunda kadınların cinsel uyumlarını erkeklere göre daha kötü olarak bildirmeleri, Reichman'ın, kadın ve erkeğin duygusal yakınlık deneyimlerinin birbirinden farklı olduğu, erkeklerin cinsel ilişkiyi duygusal yakınlığı arttırmak için kullanırken, kadınların cinsel yakınlık için duygusal yakınlığa ihtiyaç duydukları görüşünü destekler niteliktedir (19). Evlilik içi çatışmalar nedeniyle eşine karşı kırgınlık hisseden kadınların çatışmalarını bu sebeple cinsel alana çekmeleri olası bir durum olarak görülmektedir. Sonuç olarak, cinsellik ve çift uyumu birbiri ile yakından ilişkili görülmektedir.

Cinsel ilişkiye zorlamaya göre gruplar karşılaştırıldığında kontrol grubunda diğer iki gruba oranla hiç cinsel ilişkiye zorlama olmaması dikkat çekicidir. Diğer iki grupta istatistiksel olarak anlamlı olmasa da cinsel ilişkiye zorlama görülmektedir. Cinsel ilişkiye zorlama cinsiyete göre gruplar arasında karşılaştırıldığında mahkeme grubundaki kadınların anlamlı derecede yüksek oranda her zaman cinsel ilişkiye zorlandıklarını bildirdikleri saptanmıştır.

Bu da evlilik içi çatışmanın kadınlar tarafından cinsel alana çekildiği görüşünü desteklemektedir.

Bu çalışmanın bulguları da Kaplan'ın vurguladığı gibi çiftler arasındaki uyumsuzluğun çiftin çatışmalarının her alana olduğu gibi cinsellik alanına da taşınabileceği görüşünü desteklemektedir (7). Beklendiği gibi, çalışmaya alınan üç grupta da cinsel ilişkiye zorlananların çift uyumu zorlanmayanlara göre düşük bulunmuştur.

Hartman, 20 olguda cinsel işlev bozukluğu ile eşler arasındaki çatışmanın ilişkisini incelemiştir. Cinsel işlev bozukluğu olan çiftlerin ilişkilerinde karşılıklı saygının olduğu, bu çiftlerin esnek, paylaşımcı bir liderlik anlayışı taşıdıkları, tavır ve tutumlarında her türlü sorumluluğu kabul etme yönünde davrandıkları, kendilerinin ve eşlerinin duygu, düşünce ve davranışlarına, diğer gruplara oranla daha fazla duyarlılık gösterdikleri ve otonomilerine daha düşkün oldukları belirtilmiştir. Hartman, cinsel işlev bozukluğu ile gelen kadınların evlilik tedavisinden değil, cinsel tedaviden daha fazla yararlandıklarını bildirmiştir (20).

Bu çalışmada ise, cinsel sorunu olan çiftler ile cinsel sorunu olmayan çiftler uyum açısından üç grupta karşılaştırıldığında kontrol grubunda cinsel sorunu olmayanların çift uyumu daha yüksek bulunurken EDAM ve mahkeme grubunda farklılık saptanmamıştır. Bu durum EDAM ve mahkeme grubunda zaten kötü olan çift uyumunun daha çok çiftler arasındaki ciddi sorunlardan kaynaklandığı ve cinsel işlev bozukluğunun bu sorunlara ikincil olarak geliştiği veya ağır çatışma yaratan sorunların yanında cinsel sorunların önemsiz kaldığı şeklinde yorumlanabilir. Bu nedenle, cinsel sorunların çiftlerin uyumunu etkilemediği şeklinde sonuç çıkarmak yanlış olacaktır.

Sonuçlar, cinsellik ve çift uyumunun yakından ilişkili olduğunu ve birbirlerini karşılıklı olarak etkileyebileceği desteklemektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada çift uyumu gibi kendini rapor etme türü bir ölçek kullanıldığından, karşılaşılan en önemli sorun yanıtların gerçek durumu ne oranda yansıttığıdır. Bu tür ölçümlere sıklıkla sosyal istenirlik eğilimleri bulaşır ve bunu kontrol etmek kolay değildir. Bu tür eğilimleri kontrol etmek amacıyla bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda birlikte sosyal istenirliğin ölçümünün de yapılması uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Eriştiren P: Cinsel işlev bozukluğu tanısı konarak terapiye alınan kadın olgularla, evlilik içi çatışma nedeniyle terapiye alınan kadın olguların, psikiyatrik komorbidite ve evlilik ilişkilerinin değerlendirilmesi. 3P Dergisi, Cilt:8, Haziran, 5-13, 2000.
2. Janetius T: Marriage and marital adjustment, Philipppines, 1990.
3. Menacherry. Dhambathya Marrashatiam Kottayam: Jeevan Books, Israel, 1985.
4. Sprecher S: "I love you more today than yesterday": romantic partners' perceptions of changes in love and related affect over time. Journal of Personality and Social Psychology, Vol. 76, No. 1, 46-53, 1999.
5. Ficher IV, Zuckerman M: Marital compatibility in sensation seeking trait as a factor in marital adjustment. Journal of Sex & Marital Therapy, Vol. 7, No:1, 1981.
6. Hawton K, Catalan J, Martin P: Long-Term Outcome of Sex Therapy Behaviour Research Therapy 24(6): 665-675, 1986.
7. Türkmenoğlu M: Remisyonda bipolar I kadın ve erkek hastalarda evlilik ilişkisi ve cinsellik. Uzmanlık Tezi, Bakkırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, 6. Psikiyatri Birimi, İstanbul, 2003.
8. Liu C: Does quality of marital sex decline with duration? Arch Sex Behav 32(1):55-60, 2003.
9. Kaplan HS. Comprehensive Evaluation of Disorders and Sexual Desire. Washington, DC, American Psychiatric Press, 1985.
10. Breznsnyak M, Whisman MA: Sexual desire and relationship functioning : the effects of marital satisfaction and power. Journal of Sex&Marital Therapy. Haziran-Temmuz 30(3): 199-217, 2004.
11. Purnine DM, Carey MP: Interpersonal communication and sexual adjustment : the roles of understanding and agreement. J Consult Clin Psychol Aralık 65(6):1017-25, 1997.
12. Berg P, Snyder DK: Differential diagnosis of marital and sexual distress : a multidimensional approach. Journal of Sex & Marital Therapy; Kış 7(4):290-5, 1981.
13. Yavuz AA: The dyadic adjustment scale; a validation study with a Turkish sample. Lisansüstü Uzmanlık Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, 1995.
14. Eddy JM: An empirical evaluation of the dyadic adjustment scale: exploring the differences between marital "satisfaction" and "adjustment". Behavioral Assessment 13:199-220, 1991.
15. Lasswell ME & Laswell TE: Marriage and the Family. Washington DC: Health & Company, 1982.
16. Schiavi RC, Derogatis LR: The assessment of sexual function and marital interaction. Journal of Sex & Marital Therapy 5(3): 169-224, 1979.
17. Frank E, Abdersen C, Kupher D.J: Profiles of couples seeking sex therapy and marital therapy. American Journal of Psychiatry, 133: 559-692, 1976.
18. Sarımurat N: Dört Grup Evli Kadının (konversiyon bozukluğu, intihar girişimi, psikonevrotik poliklinik hastaları, normal kontrol) Karşılaştırmalı İncelemesi, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı, Uzmanlık Tezi, İstanbul, 1991.
19. Greeff AP, Malherbe HL: Intimacy and marital satisfaction in spouses. Journal of Sex&Marital Therapy 27: 247-257, 2001.
20. Hartman MC: The interface between sexual dysfunction and marital conflict. American Journal of Psychiatry 137(5): 576-579, 1980.